

Svåra ord som kan användas under visningen:

Arkeologi: att studera saker som människor lämnat efter sig och lära sig om hur det var förr i tiden. Ofta gräver man i jorden för att hitta gamla *fynd* och *fornlämningar* (se nedan).

Arkeolog: Person som jobbar med arkeologi.

Utgrävning: Att gräva efter *fornlämningar* och *fynd* för att förstå vad de betyder.

Schakt: Gropen eller ytan arkeologerna gräver.

Ett gravfält av flera **stensättningar**. En stensättning är också en *fornlämning*.

Fornlämning: Sånt som blir kvar av det som människor byggt eller använt. Måste vara gammalt. Ofta används år 1850 som gräns för att något ska bli fornlämning. Är det äldre än år 1850 är det oftast en fornlämning. Exempel: grav, boplats, väg, runsten, hållristning (se nedan).

Ett gravfält med **gravhögar**. Just de här högarna ligger i Uppsala och är bland de största i Sverige.

Fynd eller fornyfynd: Gamla föremål, saker, som människor lämnat kvar. Exempel: pärla, yxa, svärd, spik, keramik.

Stensättning: En platt grav byggd av sten. Stensättningar kan vara runda, ovala och kvadratiska.

Gravhög: En jordhög som är en grav.

Röse: En hög byggd av stenar som användes som grav. I röset finns ofta många små bitar av skelett från olika människor.

Ett **röse**. Det här är Sveriges största röse och det ligger på Gotland.

Brandgrav: Grav där den döde personen bränts (kremerats) innan begravningen. Askkan och skelettet hamnar i graven. Skelettet är trasigt och i små bitar.

Brända ben: kremerade ben, alltså eldade skelettdelar i små bitar.

Skelettgrav: Grav där den döde personen begravts hel, alltså inte bränts innan. Ibland begravs den döde i en kista. Skelettet är helt och ligger så som kroppen lagts ner i graven.

Gravfält: flera gravar på samma plats.

Stolphål: Ett hål där en stolpe stått. När stolpen tagits bort fylls hålet med jord. Stolpar i rad kan betyda att ett staket har stått på platsen. Många av husen i forntiden byggdes med stolpar, därför kan stolphål visa om människor har bott på platsen.

Husgrund: rester av ett hus. Ofta stenar som man byggt golv och väggar på.

Långhus. Avlånga byggnader där människor bodde. Ibland fanns flera rum och i vissa av rummen kunde gårdens djur bo.

Ett långhus

En runsten. Texten är ibland svår att läsa och förstå. Den här runstenen står på Adelsö.

Skärvsten: stenar som blivit varma och spruckit. Skärvor av sten med vassa kanter.

Härd: eldstad. En plats där människor har eldat för att till exempel laga mat.

Runor: bokstäverna man använde under järnåldern. Alfabetet kallas för *futharken*. Man hade inte papper att skriva på utan ristade in runorna i trä, ben och sten. Därför behövde runorna vara raka.

Runsten: Stora stenar med text och ibland bilder. Runstenar finns både på museum och ute i landskapet. Ofta står det om människor som dött men de är inte gravstenar.

Keramik: fat, skålar, muggar, krukor gjorda av lera som bränts i en ugn.

Hittar du fler svåra ord? Hjälp oss fylla på listan!
